

OD REDAKCJI

*Celem edukacji i mądrości jest, aby człowiek zobaczył przed sobą
jasną ścieżkę życia, ostrożnie nią kroczył, pamiętał przeszłość,
poznał teraźniejszość i przewidział przyszłość.*

Jan Amos Komeński

Oddajemy w ręce Państwa tom *Polonia Journal*. Prezentowany półrocznik – z wypracowaną tradycją – ma na celu przedstawienie losów jednego z największych myślicieli XVII stulecia, Jana Amosa Komeńskiego. Jan Amos Komeński, po łacinie Iohannes Amos Comenius, w języku niemieckim Johann Amos Comenius, po czesku Ján Amos Komenský, urodził się 28 marca 1592 roku na Morawach Południowo-Wschodnich i zmarł w Amsterdamie 15 listopada 1670 roku. W roku 2020 obchodziliśmy 350. rocznicę śmierci tego wybitnego filozofa i z tego powodu należy wykazać jego ważność i wkład dla społeczeństwa nie tylko w czasie jego życia, ale także we współczesności. Jan Amos Komeński był ostatnim biskupem Jednoty Braci Czeskich i największym czeskim myślicielem, filozofem i pisarzem.

Właśnie życiu i twórczości Jana Amosa Komeńskiego dedykowany jest niniejszy tom *Polonii Journal*. Niewielu uczonych pozostawiło w czeskiej historii tak niezatarty ślad jak Jan Amos Komeński. Uważał Morawy za swoją ojczyznę, choć doświadczenie naukowe zdobywał także w różnych częściach Europy. Przejechał przez Herborn, Amsterdam i Heidelberg, aby ponownie zakotwiczyć w swojej ojczyźnie.

Na wygnanie udał się do Leszna w 1628 roku. W tym okresie powstały jego najślynniejsze dzieła pedagogiczne, których sława zapewniła Komeńskiemu zaproszenie do wielu zakładów akademickich za granicą. Po wkroczeniu wojsk szwedzkich do Polski, w trakcie najazdu szwedzkiego na Polskę stał w czele wspólnoty Braci Czeskich w Lesznie. W tym okresie Jan Amos Komeński poparł Szwedów pisząc pochlebstwo na cześć najeźdźcy, króla szwedzkiego Karola Gustawa, co spowodowało spalenie miasta w roku 1656 przez wojska polskie. Komeński wówczas utracił swoją bibliotekę i rękopisy i zmiażdżony naukowiec wyjechał do Amsterdamu, gdzie spędził ostatnie lata swojego życia. Zmarł w 1670 roku, pochowany został w kalwińskim kościele w Naarden.

Dziedzictwo literackie Jana Amosa Komeńskiego, który był zmuszony do emigracji jako niekatolik od 1628 roku, jest bardzo obszerne i różnorodne. Tworzył pisma encyklopedyczne, jego ideałem była pansofia, obejmująca ówczesną wiedzę, ale pisał również dzieła teologiczno-teozoficzne, hymnologiczno-hymnograficzne czy wszech naukowe (kształćące, ale poza ramami dydaktyki). Był autorem najślynniejszego czeskiego dzieła pisanego w XVII wieku, tzn. *Labirynt Świata i Raj Serca*.

W ciągu swego życia zyskał reputację głównie jako pedagog, zwłaszcza jako teoretyk pedagogiki i autor wielu książek z tego zakresu. Był twórcą oryginalnego, zakorzenionego filozoficznie systemu pedagogicznego na ziemiach czeskich, zajmował się ogólną teorią wychowania, dydaktyką, stworzył specjalną metodę nauczania języków i sam pisał oryginalne podręczniki. Już za jego życia szczególną popularnością cieszyły się jego podręczniki językowe *Janua linguarum resta* (Drzwi Języków Otwarte) oraz *Orbis sensulium pictus* (Świat w obrazach). Komeński do dziś dnia uważny jest za twórcę nowoczesnej pedagogiki i zyskał przydomek „Nauczyciel Narodów”.

Redakcja ma nadzieję, że niniejsze artykuły spotkają się z zainteresowaniem Czytelników, co pozwoli na refleksję nad życiem i twórczością Jana Amosa Komeńskiego.

Jaroslav Mužík
Mariola Liszoková